

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	18
Land:	Kosovo
Kilde:	Landinfo.
Titel:	Temanotat. Serbia: Situasjonen for internt fordrevne (del I).
Udgivet:	20. august 2009.
Optaget på baggrundsmaterialet:	8. oktober 2010.

Temanotat

**Serbia: Situasjonen for internt
fordrevne (del I)**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon
Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70
Fax: 23 30 90 00
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

SUMMARY

This report is one of two reports by the Norwegian Country of Origin Information Centre about the situation for internally displaced persons (IDPs) in Serbia. The reports cover topics of particular interest to the Immigration Authorities in Norway. The information provided is based on public reports and on information shared with the Country of Origin Information Centre on two fact-finding missions to Serbia in November 2007 and April 2005. The reports are not exhaustive. For further information please consult the reference list.

This report is mainly covering registration of IDPs in Serbia, registration of permanent residence in Serbia and return to Serbia from third countries.

Residents of Kosovo are regarded as citizens of Serbia. In relation to registration of permanent residence in Serbia the same requirements and procedures apply to all citizens. IDPs from Kosovo (and returnees from third countries) can however encounter greater difficulties in obtaining the necessary documents for this registration and may, due to harder socio-economic conditions, face greater difficulties in finding a place to live in Serbia and hence problems to register a formal address. These difficulties can again have consequences in relation to obtaining education, health services etc.

SAMMENDRAG

Notatet tar sikte på å gi en fremstilling av situasjonen for de såkalte internt fordrevne fra Kosovo i Serbia. Notatet er rettet mot brukerne i utlendingsforvaltningen, og tar først og fremst opp problemstillinger som har vist seg å være av betydning i behandlingen av asylsøknader/klagesaker for personer opprinnelig fra Kosovo, særlig kosovoserbere.

Notatet baserer seg i hovedsak på offentlig tilgjengelige rapporter samt opplysninger Landinfo har innhentet direkte fra ulike NGOer bl.a. på tjenestereiser til Serbia. Herværende fremstilling er ikke uttømmende. Det foreligger en rekke til dels svært omfattende rapporter om temaer knyttet til situasjonen for de internt fordrevne i Serbia. For eventuell videre fordypning vises det til referanselisten.

Hoveddelen av notatet omhandler registrering av internt fordrevne og registrering av bosted i Serbia samt informasjon knyttet til retur til Serbia fra tredjeland for personer som har fått avslag på opphold i tredjeland.

Dette notatet er et av to temanotat om situasjonen for internt fordrevne i Serbia.

INNHold

1. Innledning	5
2. Antall internt fordrevne	6
3. Registrering som internt fordrevet (IDP) i Serbia.....	7
3.1 Registreringsprosedyrer/krav i Serbia for internt fordrevne.....	7
3.2 Registrering av internt fordrevne fra nord i Kosovo, i Serbia	7
3.3 Registrering av internt fordrevne i Serbia etter uroen i Kosovo i mars 2004	8
3.4 Registrering av nyankomne i Serbia.....	8
3.5 Registrering av returnerte	9
4. Registrering som bosatt i Serbia.....	9
4.1 Dokumentkrav	9
4.1.1 <i>Serbisk ID-kort</i>	9
4.1.2 <i>Fremskaffelse av dokumenter</i>	10
4.1.3 <i>Bistand til fremskaffelse av dokumenter</i>	11
4.2 Dokumentasjon på adresse	12
4.3 Avregistrering av bosted i Kosovo ved fast bosetting i Serbia.....	12
4.4 Prosedyre for registrering av bosted i Serbia.....	13
4.5 Diskriminering.....	14
5. Straff for manglende bostedsregistrering.....	14
6. Ingen tvungen retur til Kosovo fra Serbia.....	14
7. Retur fra tredjeland (andre land).....	15
8. Mulighet for assistanse ved retur fra Norge.....	16
9. Frivillig retur til Kosovo av internt fordrevne	17
10. Vedlegg.....	18
10.1 Fordeling av internt fordrevne i Serbia.....	18
10.2 Minoritetsreturer til Kosovo	19
10.3 Delokaliserte registreringskontor	20
10.4 Fordeling av internt fordrevne RAE i Serbia.....	21
10.5 IDP-registreringsbevis	22
10.6 Internt fordrevnes opprinnelige bosted i Kosovo	23
11. Referanser.....	24

1. INNLEDNING

Etter NATOs luftkrig mot Jugoslavia og etableringen av FN-administrasjonen i Kosovo i 1999, flyktet et stort antall i hovedsak serbere, fra Kosovo. Mange av disse er registrert i Serbia som internt fordrevne.

Befolkningen i Serbia (unntatt Kosovo) utgjør 7,5 millioner. 83 % av befolkningen i Serbia oppgir å være etniske serbere. De største minoritetene er ungarerne med 293 000, bosnjakene som utgjør 136 000, mens rombefolkningen er på 108 000. Kroatene utgjør ca. 70 000, mens den albanske befolkningen er på ca. 60 000 (Statistical Office of Republic of Serbia 2002).

Serbia har ifølge UNHCR omkring 206 000 internt fordrevne. I tillegg har Serbia fortsatt omkring 96 000 flyktninger, i hovedsak fra Bosnia-Hercegovina og Kroatia (PRAXIS u.å.).

Etter Miloševićs fall høsten 2000 har dagens Serbia gjennomgått en demokratisk overgangsprosess. Serbia respekterer nå i hovedsak grunnleggende borgerrettigheter. Det er imidlertid fortsatt utfordringer i forhold til politivold, korrupsjon i politi- og rettsvesenet, trakassering av journalister og medarbeidere i noen NGOer, samt samfunnsmessig diskriminering av religiøse og etniske minoriteter (US State Department 2009).

Den sosioøkonomiske situasjonen i Serbia har lenge vært svært vanskelig som følge av lang tid med krig, sanksjoner og politisk ustabilitet. Offentlige tjenester som helse og utdanning er fortsatt preget av sammenbruddet på 1990-tallet og av de vedvarende ressursmanglene. Serbias offisielle arbeidsledighetstall er 15,6 prosent, men det antas at den reelle arbeidsledigheten er høyere (Statistical Office of Republic of Serbia 2009). Den svarte/grå økonomien er omfattende.

Kosovo erklærte seg selvstendig 17. februar 2008, etter en enstemmig avgjørelse av Kosovos forsamling. Serbiske representanter boikottet møtet. Norge varslet anerkjennelse av Kosovo 20. februar 2008 (Utenriksdepartementet 2008a), mens den formelle norske anerkjennelsen fant sted 28. mars 2008 (Utenriksdepartementet 2008b). 62 land har pr. august 2009 anerkjent Kosovo som selvstendig stat.¹

Ettersom Serbia og Kosovo nå anses som to atskilte nasjonale enheter, og på bakgrunn av de respektive lands statsborgerskapslovgivning, har norske utlendingsmyndigheter lagt til grunn at borgere av Kosovo også er borgere av Serbia, og at de således har to statsborgerland (Utlendingsnemnda 2009). Serbia anser derimot Kosovo som en del av Serbia.

I dette notatet omtales fortsatt personer som opprinnelig kommer fra Kosovo, men som har tatt opphold i Serbia, som internt fordrevne.

¹ På hjemmesiden til Kosovos president finnes det en oversikt over stater som har anerkjent Kosovo: <http://www.president-ksgov.net/?id=5,67,67,67,e,749> [lastet ned 20. august 2009].

2. ANTALL INTERNT FORDREVNE

Flertallet av de internt fordrevne forlot Kosovo sommeren og høsten 1999. Det har særlig vært flukt fra semiurbane og etniske blandede områder i Kosovo, mens befolkningen i monoetniske enklaver har holdt seg mer stabil (IMDC 2005).

I 2000 var det registrert 187 000 IDPs i Serbia (IMDC 2005). Tall fra UNHCR fra mai 2005 viste at antallet internt fordrevne hadde økt til 208 000 (antall IDPs i Montenegro ble anslått til 18 000), mens tall fra september 2007 viste en ytterligere økning til 206 504. Per februar 2009 har UNHCR registrert 205 835 internt fordrevne i Serbia (PRAXIS u.å.). Etniske serbere utgjør ca. 75 % av de internt fordrevne, mens rom utgjør omkring 11 % og montenegrinere utgjør ca. 4 % (UNHCR u.å.).²

I Montenegro ble det gjennomført en ny offisiell telling av de internt fordrevne i 2004. Denne tellingen medførte at antallet internt fordrevne der ble redusert fra omkring 30 000 til ca. 18 000 (IMDC 2005). Tilsvarende nye telling har ikke blitt gjennomført i Serbia.

Antallet internt fordrevne i Serbia er debattert. Flere organisasjoner viser til at et stort antall internt fordrevne ikke skal være registrert, slik at det korrekte antallet vil være langt høyere enn omkring 205 000. Dette skal særlige gjelde rom, ashkaliere og egyptere (RAE).³ NGOen European Stability Initiative (ESI) mener på den andre side at UNHCRs tall på internt fordrevne er alt for høyt. Ut fra deres beregninger skulle det korrekte antallet i 2004 være nærmere 65 000, om en tar utgangspunkt i den serbiske befolkningen i Kosovo før og etter 1999 (ESI 2004).

PRAXIS⁴ opplyser at det i 1999-2000 ikke var noen klar systematikk med hensyn til hvem som ble registrert som internt fordrevet i Serbia, ei heller en enhetlig tilnærming når det gjaldt hvilke krav til dokumentasjon som ble stilt. Det var en mer kollektiv tilnærming til registrering av internt fordrevne, og det finnes personer som har blitt registrert som internt fordrevne, uten å fremlegge dokumentasjon (intervju 2007).

Flertallet av de internt fordrevne har tatt opphold i sentral-Serbia, og 80 % av de internt fordrevne fra Kosovo regnes å bo i dette området. Den høyeste prosentandelen internt fordrevne i én kommune finnes i Kuršumlija, der de internt fordrevne utgjør 24,5 % av befolkningen (IMDC 2007).⁵

² Disse tallene er fra juli 2008, se vedlagt oversikt.

³ Minority Rights Center, en NGO som arbeider for roms rettigheter i Serbia, har i møter med Landinfo både i april 2005 og november 2007 vist til at flere titalls tusen rom fra Kosovo ikke er registrert som IDPs. Manglende personlige dokumenter ble trukket frem som en forklarende faktor. NGOen PRAXIS bekreftet også i møte med Landinfo i november 2007 at mange internt fordrevne rom ikke har status som IDPs i Serbia til tross for at mange av dem flyktet allerede i 1999-2000.

⁴ PRAXIS er en serbisk NGO som yter fri juridisk bistand til internt fordrevne. Organisasjonen har meget god kjennskap til problemene internt fordrevne har i forbindelse med å skaffe seg nødvendige dokumenter for registrering i Serbia. Organisasjonen har 32 ansatte, og får bl.a. støtte fra det norske utenriksdepartementet. Se deres hjemmeside: http://www.praxis.org.rs/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1 [lastet ned 2. juli 2009].

⁵ Vedlagt dette notatet følger det to oversikter fra UNHCR i Serbia som viser fordelingen av internt fordrevne kommunevis i Serbia og en oversikt over fordelingen av de internt fordrevne rom, ashkaliere, og egyptere på ulike kommuner i Serbia.

Det ankommer fortsatt personer fra Kosovo til Serbia. Antallet nyankomne internt fordrevne er imidlertid, så langt Landinfo kan forstå, lavt.

3. REGISTRERING SOM INTERNT FORDREVET (IDP) I SERBIA

3.1 REGISTRERINGSPROSEDYRER/KRAV I SERBIA FOR INTERNT FORDREVNE

Den serbiske flyktningekommisjonæren står for registreringen av internt fordrevne i Serbia. Registreringen er ifølge PRAXIS ingen åpen prosess, og organisasjonen har ingen tilgang til interne retningslinjer m.v. når det gjelder registreringsprosedyrene (PRAXIS, intervju 2007).

For å bli registrert som internt fordrevet, må det fremlegges serbisk ID-kort (*lična karta*) (PRAXIS 2009). PRAXIS har imidlertid uttalt at det finnes eksempler på personer som har blitt registrert som internt fordrevne uten å ha fremlagt noen form for dokumenter (intervju 2007). Alle serbiske borgere over 16 år er pålagt å ha et serbisk ID-kort, og bære det med seg.⁶ UNMIKs ID-kort anerkjennes ikke som ID-dokumentasjon av serbiske myndigheter.

Det utstedes egne ID-registreringsbevis for de internt fordrevne. Disse bevisene er hvite og skal ikke fornyes.⁷ Kortet inneholder opplysninger om navn, dato, fødested og fødekommune, bosted og bostedskommune i Kosovo, dato for flukten fra Kosovo, registreringsdato og kommunen hvor vedkommende oppholder seg i Serbia. ID-kortet har bilde og er påført personnummeret, samt ytterligere registreringsnumre⁸, hvorav den siste tallrekken vil utgjøre IDP-registreringsnummeret. I begynnelsen av registreringen av internt fordrevne kan det ha blitt utstedt en del IDP-kort uten personnummer (PRAXIS, intervju 2007).

PRAXIS skal ha mottatt få klager fra personer opprinnelig fra Kosovo som ikke har fått registrert seg som IDPs i Serbia. Samtidig ble det trukket frem at det finnes nyfødte blant de internt fordrevne som ikke blir registrert, og at det er eksempler på at tapte IDP-registreringsbevis ikke blir erstattet med nyutstedt bevis (intervju 2007).

3.2 REGISTRERING AV INTERNT FORDREVNE FRA NORD I KOSOVO, I SERBIA

I forbindelse med tjenestereisen til Serbia i april 2005 mottok Landinfo motstridende informasjon med hensyn til om internt fordrevne, i hovedsak serbere, fra de nordlige områdene i Kosovo⁹ og Nord-Mitrovica/Mitrović by, får IDP-status i Serbia.

⁶ Law on ID Card (2006). *Law on Personal Identity Card, Official Gazette of the Republic of Serbia, No. 62/06*. Republic of Serbia. Tilgjengelig fra <http://www.mup.sr.gov.yu/domino/zakoni.nsf/Identity%20Card%20Law.pdf> [lastet ned 20. august 2009]. De aller fleste internt fordrevne vil være i besittelse av slike ID-kort, og det anses ikke som særlig sannsynlig at personer som ikke kan fremlegge gyldige ID-kort fra Kosovo, er derfra.

⁷ IDP-registreringsbevisene har ingen utløpsdato. Gamle ordinære serbiske ID-kort hadde (vanligvis) en gyldighetstid på 10 år, mens de nye serbiske ID-kortene vanligvis har en gyldighetstid på 5 år. Notatets vedlegg 10.5 viser en kopi av et slikt IDP-kort.

⁸ Dette IDP-registreringsnummeret består av kommunenummer, registratorkode og et personlig nummer.

⁹ Kommunene Leposavić, Zubin Potok og Zvečan.

Enkelte kilder viste til at slik status ikke gis da disse områdene blir ansett for å være trygge for serberne.

Statistikk fremlagt av UNHCR viser imidlertid at blant de registrerte IDPs, finnes det personer som opprinnelig kommer fra det nordlige Kosovo.¹⁰

PRAXIS bekreftet for øvrig i intervju med Landinfo i 2007 at kosovoserbere fra de nordlige områdene av Kosovo kan registrere seg både som midlertidig eller permanent bosatt i Serbia. Det er ingen særlige krav for denne gruppen.

3.3 REGISTRERING AV INTERNT FORDREVNE I SERBIA ETTER UROEN I KOSOVO I MARS 2004

I forbindelse med urolighetene i Kosovo mars 2004 ble omkring 4 100 i hovedsak serbere fordrevet fra sine hjem. Flertallet var fra Priština/Prishtinë og Mitrovica/ë. 8 % av ofrene for volden var personer som hadde returnert til Kosovo etter 1999. Mange kosovoserberne flyktet også fra blandede til monoetniske områder i Kosovo (IMDC 2007). Ut fra informasjonen innhentet i forbindelse med tjenestereisen til Serbia i april 2005, legger Landinfo til grunn at ca. 150 personer som flyktet til Serbia som en følge av urolighetene i mars 2004, er blitt registrert som internt fordrevne i Serbia.¹¹

3.4 REGISTRERING AV NYANKOMNE I SERBIA

Det har blitt gitt ulike opplysninger med hensyn til om internt fordrevne som ankommer fra Kosovo i dag, vil kunne bli registrert som IDPs i Serbia.

UNHCR har opplyst (møte, Stockholm september 2004) at det ikke har vært mulig for fordrevne fra Kosovo å bli registrert som IDPs i Serbia på lang tid. Det ble nevnt at slik registrering opphørte i 2001.

Under tjenestereisen til Serbia i april 2005 fikk Landinfo motstridende informasjon med hensyn til om registrering av internt fordrevne fortsatt fant sted.

Flyktningkommissæren har imidlertid opplyst at internt fordrevne fortsatt blir registrert (UNHCR/PRAXIS 2007). Ifølge opplysninger gitt av flyktningkommissæren på en konferanse i Beograd i oktober/november 2007 er det ifølge intervju med PRAXIS, fortsatt slik at internt fordrevne fra Kosovo blir registrert som IDPs i Serbia.

PRAXIS (e-post august 2009) har bekreftet at ifølge den serbiske flyktningkommissæren er det mulig for ny ankomne personer fra Kosovo å bli registrert som internt fordrevne:

According to information obtained from the Commissariat for Refugees of the Republic of Serbia, it is possible that newly arrived persons from Kosovo obtain IDP status. The request is submitted to the Trustee's Office of the municipality in which that person has temporary residence, and the Commissioner for Refugees decides upon the request. There are no specific

¹⁰ Se notatets vedlegg 10.6 vedrørende bosted i Kosovo, mottatt fra UNHCR i Beograd april 2005.

¹¹ Denne informasjon ble bl.a. bekreftet av Ivanka Kostić fra PRAXIS i møte med Landinfo i Beograd april 2005. Først ble det innvilget en midlertidig IDP-status for 45 dager. Flere søkte om en regulær IDP-status enn det antallet som ble innvilget.

conditions for registration of these persons. It is necessary to enclose in the request for registration personal documents (ID card, birth certificate), certificate on registered temporary residence, statement on accommodation verified before a court or a municipal authority or the evidence on ownership in case one possesses immovable property, as well as two photos.

3.5 REGISTRERING AV RETURNERTE

Flere kilder opplyser at returnerte asylsøkere og andre som ikke lenger har lovlig opphold i et annet europeisk land og som opprinnelig kommer fra Kosovo, ikke kan bli registrert som internt fordrevet ved retur til Serbia.¹²

En kan imidlertid ikke se bort fra at returnerte fortsatt kan være i besittelse av et ID-kort for IDPs i Serbia og dermed vil kunne ha de samme rettigheter som internt fordrevne med IDP-status ved en retur. Dette er imidlertid ikke i samsvar med den oppfatning serbiske myndigheter har vedrørende denne gruppens status.

4. REGISTRERING SOM BOSATT I SERBIA

Returnerte asylsøkere og andre som ikke lenger har lovlig opphold i et annet europeisk land og som opprinnelig kommer fra Kosovo, kan, som borgere av Serbia, ved retur registrere seg som permanent eller midlertidig bosatt i Serbia. De internt fordrevne har hele tiden kunnet registrere seg som midlertidig bosatt i Serbia, men først etter juli 2003 tillot serbiske myndigheter at internt fordrevne også registrerte seg som fast bosatte i Serbia (UNHCR/PRAXIS 2007).

PRAXIS har i intervju i 2007 uttalt at de samme kravene og prosedyrene gjelder for alle serbiske borgere når de skal registrere permanent eller midlertidig bostedsadresse i Serbia.

4.1 DOKUMENTKRAV

For å kunne bli registrert som fast bosatt i Serbia må det fremlegges serbisk ID-kort (lična karta) og dokumentasjon på adresse/bopel i Serbia (PRAXIS mars 2009).¹³

4.1.1 Serbisk ID-kort

Utstedelsen av serbiske ID-kort gjøres av politiet/innenriksdepartementet (MUP¹⁴). Utstedelsen krever personlig fremmøte. Alle personer over 16 år, skal være i besittelse av og bære med seg dette ID-kortet. Dersom en person ikke er i besittelse

¹² Dette bl.a. bekreftet av PRAXIS i møte med Landinfo 1. november 2007. Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia utga både *Information Bulletin for Returnees in the Process of Readmission* og *Information Manual for Returnees in the Process of Readmission*. Ingen av brosjyrene nevner muligheten for de returnerte til å bli registrert som internt fordrevne av serbiske myndigheter.

¹³ Disse opplysningene er bekreftet av en rekke sentrale kilder i Serbia både i 2005 og 2007.

¹⁴ MUP er den serbiske forkortelsen for Innenriksdepartementet: *Ministarstvo Unutrasjih Poslova*.

av et slikt ID-kort, er det påkrevd å innhente grunnlagsdokumentene for å få dette ID-kortet. Grunnlagsdokumentene er fødsels- og statsborgerskapsattest. Disse attestene utstedes av det lokale folkeregistreringskontoret, der vedkommende ble født.

4.1.2 Fremskaffelse av dokumenter

De tidligere lokale folkeregistreringskontorene i Kosovo ble i løpet av konflikten i 1998-1999 flyttet fra Kosovo til Serbia. Disse kontorene er nå lokalisert i det sørlige Serbia og blir betegnet som delokaliserte eller exil-registreringskontor.¹⁵ De internt fordrevne i Serbia må henvende seg til det registreringskontoret som har ansvar for området hvor vedkommende ble født, uansett hvor vedkommende måtte være bosatt i Serbia. Tilsvarende gjelder for politikontorene der ID-kort og pass utstedes.

Mange rapporter viser til at det kan være både ressurs- og tidskrevende for de internt fordrevne å skaffe seg nødvendige dokumenter. De internt fordrevne behøver dog ikke dra til Kosovo for å få tak i de nødvendige dokumentene, men de kan likevel være bosatt langt fra det registreringskontoret hvor de må henvende seg. Det kan også være at enkelte må reise flere ganger til registreringskontorene for å skaffe seg dokumenter (PRAXIS mars 2009). I tillegg har de fleste viktige dokumenter som fødselsattest og statsborgerattest bare seks måneders gyldighetstid (IMDC 2007).

Sommeren 2005 endret serbiske myndigheter praksisen som krevde personlig fremmøte ved utstedelse av fødsels- og statsborgerskapsattester. Det er nå mulig å sende anmodninger om dokumenter pr. post, og få dokumentene tilbake pr. post fra de aktuelle registreringskontorene. Det er kun ID-kort (og pass) som fortsatt må hentes personlig. Serbias Ministry of Public Administration and Local Self-Government skal ha instruert de lokale registreringskontorene om dette i juli 2005 (PRAXIS 2005).

Ifølge PRAXIS er det ikke mulig å få tak i fødsels- og statsborgerskapsattester via post fra utlandet. Det ble vist til at det er en møysommelig prosess som krever svært detaljerte opplysninger, for eksempel i forhold til tids- og stedsangivelser etc. som kan være vanskelig når vedkommende rent faktisk oppholder seg i utlandet. Det ble også vist til de avgiftene som må betales. Samtidig ble det ikke sett bort fra at dette kanskje kunne la seg løse gjennom kontakter og at praksis kunne være forskjellig fra kontor til kontor (intervju 2007).

På hjemmesiden til den serbiske ambassaden i Oslo synes det å fremgå at det er mulig å skaffe statsborgerskapsattest gjennom ambassaden.¹⁶

¹⁵ Notatets vedlegg 10.3 gir en oversikt over hvor disse kontorene ligger.

¹⁶ Se den serbiske ambassaden i Oslo <http://www.serbianembassy.no/eng/consular/citizenship.html> [lastet ned 2. juli 2009] Her heter bl.a.: *Citizenship Certificate can be obtained at the Registry of Municipality in which the applicant has been entered in the Register of Citizens of the Republic of Serbia. The Certificate can be obtained by contacting the Registry directly, through a family member, relative, solicitor etc. who reside in Serbia. This method is much quicker than applying through the Embassy. However, if the applicants are not able to obtain Citizenship Certificate in the above manner, they can apply through the Embassy. The applicants should fill out an application form for Citizenship Certificate and pay the consular fee. The Citizenship application is then forwarded to the appropriate Registry Office in the Republic of Serbia. The Embassy is not in the position to influence the length of time the Registry Offices might take to send back their reply.*

Samtidig er det manglende samarbeid mellom de ulike registreringskontorene, og svært begrenset bruk av elektroniske registre (UNHCR/PRAXIS 2007).

I tillegg til Law on Republic Administrative Fees ble det i juli 2005 vedtatt at de administrative gebyrene i forbindelse med utstedelse av dokumenter skal reduseres med 70 % for de internt fordrevne (PRAXIS u.å.).¹⁷ Det skal imidlertid i praksis være slik at det gis mangelfull informasjon til de internt fordrevne om denne reduserte avgiften (PRAXIS mars 2009).

Konflikten i Kosovo 1998-99 medførte også at enkelte registre ble helt eller delvis ødelagt. Som følge av dette, kan det være problematisk å få utstedt dokumenter fra disse registreringskontorene. Ifølge PRAXIS vil dette bl.a. kunne gjelde for registrene fra Djakovica/Gjakovë og Klina/Klinë.¹⁸ I disse tilfellene må det skje en re-registrering. Slik re-registrering vil kreve fremleggelse av en rekke andre dokumenter (PRAXIS mars 2009).

Det er likeledes problematisk å skaffe dokumenter dersom fødselen ikke har vært registrert (som for eksempel kan være tilfellet i forbindelse med hjemmefødsler). Dette vil særlig være aktuelt for RAE fra Kosovo. I disse tilfellene må det ta foretas en ny registrering (PRAXIS mars 2009). En del manglende gjenfinning av registrering kan også vise seg å være et resultat av det tospråklige systemet i Kosovo, som kan ha medført feilskrivinger i protokollene (PRAXIS, intervju 2007). Prosedyrene for ny registrering skal være uavklart (PRAXIS mars 2009).

4.1.3 Bistand til fremskaffelse av dokumenter

PRAXIS yter bistand til de internt fordrevne slik at de får fremskaffet nødvendige offentlige dokumenter. I 2006 ble det gitt assistanse i ca. 10 000 saker, mens det i 2007 ble gitt bistand til enda flere (PRAXIS, intervju 2007). I perioden januar 2008 til 1. august 2009 har PRAXIS bistått 15 258 personer med fri rettshjelp for å skaffe personlige dokumenter, som fødsels-, statsborger- og ekteskapsattest. Av dette antallet var 13 240 personer internt fordrevne. PRAXIS har også bistått i forbindelse med registrering og re-registrering i ulike registre og i tilknytning til prosedyre for å avklare statsborgerskap (PRAXIS, e-post august 2009).

Det kan ta mellom en til fem måneder å skaffe nødvendige dokumenter. Noen ganger vil saksbehandlingstiden være mindre enn en måned. Dette er avhengig av det aktuelle delokaliserte registreringskontoret (UNHCR/PRAXIS 2007). Samtidig har PRAXIS erfaring for at de ikke får svar på sine henvendelser. Det er blitt vist til at henvendelsen ikke er mottatt eller at henvendelsen ikke kan gjenfinnes. Dersom organisasjonen ikke mottar tilbakemelding innen to måneder, kan det rettes en klage til departementet på manglende respons. Dette virker som et effektivt pressmiddel mot enkelte registreringskontorer, mens andre har meget store kapasitetsproblemer. Det ble for øvrig vist til at de delokaliserte registreringskontorene i hovedsak er

¹⁷ PRAXIS har formidlet opplysninger i møte med Landinfo i 2007 om at det både er kommunale og statlige avgifter knyttet til utstedelse av dokumenter. Høsten 2007 varierte avgiftene på mellom 50 til 500 dinarer (ca. 5 til 50 nkr – normalt på rundt 300 dinarer – 30 nkr). Landinfo forstod PRAXIS dit hen at avgiftsreduksjonen kun gjaldt den statlige avgiften. De nye retningslinjene skal ha begynt å fungere. PRAXIS viser i sin rapport fra 2009 til at det fortsatt er uklart om de kommunale avgiftene også er blitt redusert.

¹⁸ PRAXIS nevnte kun disse kommunene konkret. Mer informasjon om ødelagte registre kan finnes i Landdatabasen under Kosovo/Dokumenter/Personal Data 2002.

betjent av kosovoserbere, og at det kan gå på bekjenskaper når det gjelder hvor rask bistand den enkelte kan få (PRAXIS, intervju 2007).

4.2 DOKUMENTASJON PÅ ADRESSE

Det er videre et krav at internt fordrevne må fremvise dokumentasjon på sitt nye oppholdssted i Serbia, for eksempel eierskap til hus/bolig eller leiekontrakt, for å bli registrert der. Lederen for PRAXIS har gitt følgende presisering til Landinfo (e-post juli 2006:

“According to the Law on permanent and temporary residence of citizens an IDP from Kosovo can register permanent residence in Serbia proper if:

1. IDP owns residential property (house/apartment) - in which case the IDP must provide an ownership certificate;

2. IDP rents a house/apartment - in which case the IDP must provide a rental contract (lease agreement);

3. IDP finds a host willing to accommodate him/her - in which case the host must provide an ownership certificate

It's irrelevant whether the owner/lessor of residential property has permanent residence in the place where the residential property is located.”

Adresse på et kollektivsenter¹⁹ kan ikke anvendes for registrering av permanent adresse, dog kan offisielle kollektivsentre registreres som midlertidig adresse.

I tillegg er det ofte slik at mange utleierye av leiligheter ikke ønsker å gjøre dette formelt for å unngå skatt på inntekt fra utleie. En del personer kan bruke adresser hos familie og venner, til tross for at de ikke er bosatt der, for å bli registrert som fast bosatt i Serbia (UNHCR/PRAXIS 2007).²⁰

Vanskelig sosioøkonomisk situasjon og manglende tilknytning til området vil kunne gjøre det vanskelig å skaffe seg en bopel for de internt fordrevne.

4.3 AVREGISTRERING AV BOSTED I KOSOVO VED FAST BOSETTING I SERBIA

I 2003 ble det utstedt en administrativ forordning som gjør det mulig for internt fordrevne fra Kosovo å avregistrere sin adresse i Kosovo og registrere seg som permanent bosatt i Serbia utenfor Kosovo (UNHCR/PRAXIS 2007).

Avregistrering skjer kun når den internt fordrevne ønsker å bosette seg permanent i Serbia, ikke dersom vedkommende ønsker å bosette seg midlertidig i Serbia.

Avregistreringen skjer ved de delokaliserte registreringskontorene.

Fast bostedsregistrering er permanent og behøver ikke fornyes (PRAXIS, intervju 2007).

¹⁹ Med hensyn til opplysninger om kollektivsentrene vises det til eget temanotat om bl.a. den sosioøkonomiske situasjonen for internt fordrevne.

²⁰ Det er ikke uvanlig med slik utlån av adresser enten mot eller uten betaling. Det kan ofte være problematisk at den lånte adressen ligger i en annen kommune enn der den internt fordrevne rent faktisk bor. Dette kan få betydning for vedkommendes rettighetssituasjon som er knyttet til ytelser gitt av kommunen.

4.4 PROSEDYRE FOR REGISTRERING AV BOSTED I SERBIA

Søknad om bostedsregistrering i Serbia skal fremsettes til politiet i den kommunen der vedkommende er registrert. Dersom all nødvendig informasjon foreligger, vil slik registrering være uproblematisk (PRAXIS, intervju 2007).

Ut fra den informasjonen Landinfo innhentet i forbindelse med tjenestereisene til Serbia i april 2005 og november 2007 legges det til grunn at svært få av de internt fordrevne skal ha blitt registrerte som fast bosatte i Serbia. Slik registrering har ifølge NGOen Group 484, dog ikke betydning for om IDP-statusen kan beholdes eller ei (Group 484 2006).

Opplysningene fra Humanitarian Law Center (HLC), gjengitt i US State Department sin årlige rapport for 2004, om at det hadde vært problemer for IDP å bli registrert som fast bosatt i Niš, kunne ikke bekreftes av den aktuelle NGOen (Humanitarian Law Centre, e-post 2005).²¹

Ved registrering som permanent bosatt i Serbia, ville vedkommende i den perioden da de gamle serbiske ID-kortene fremdeles ble utstedt, få utstedt et nytt serbisk ID-kort som viser den permanente adressen i Serbia utenfor Kosovo (PRAXIS, intervju 2007).

En midlertidig adresseendring skulle i utgangspunktet bli nedtegnet i det gamle serbiske ID-kortet (lična karta) på siden etter bildet av innehaveren og den permanente adressen.²² ID-kortet ville da vise både den permanente adressen i Kosovo og den midlertidige adressen i Serbia utenfor Kosovo. Opprinnelig skal det ha blitt utstedt såkalte “green cards” for de internt fordrevne som viste deres midlertidige adresse i Serbia utenfor Kosovo. Kopi av dette kortet ble lagt inn i det serbiske ID-kortet. Andre serbiske borgere som ikke er internt fordrevne, vil ikke få utstedt “green card”. Flyktningkommissæren skal på en konferanse i Beograd i november 2007 ha opplyst at slike kort fortsatt utstedes for internt fordrevne. PRAXIS (intervju 2007) var imidlertid usikker på om hvordan det ble praktisert.²³ I de nye serbiske ID-kortene blir ikke kortinnehaverens adresse registrert på selve kortet, men ligger tilgjengelig som informasjon i chip'en som er innebygget i kortet.

Selv om en midlertidig bostedsregistrering går over lengre tid, er ikke fornyelse påkrevd så langt Landinfo kan forstå.

PRAXIS (e-post august 2009) har gitt følgende opplysninger om registrering av permanent opphold i Serbia i forhold til de nye serbiske ID-kortene:

The procedure for registration of permanent or temporary residence has not changed even though the issuance of new ID cards has started. Old Law on Permanent and Temporary Residence is still in effect, with the latest

²¹ HLC sjekket opplysningene med PRAXIS og med Niš Council for Human Rights, men det kunne ikke bekreftes at det hadde vært problematisk for IDPs å bli registrert som fast bosatt. (For noen år tilbake skulle det imidlertid ha vært noen misforståelser i kontakten mellom IDPs og myndighetene i forhold til permanent og midlertidig opphold.)

²² Det vil si på side tre i det gamle serbiske id-kortet.

²³ Landinfo forstod PRAXIS dit hen at det er ulik informasjon om utstedelse av “green card” og hvorvidt midlertidig adresse blir nedtegnet i det serbiske ID-kortet for internt fordrevne. Landinfo er for øvrig kjent med at noen internt fordrevne både har “green card” og midlertidig adresse nedtegnet i sitt serbiske ID-kort.

amendments made in 2005. The Ministry of Interior is currently preparing a new Law on Permanent and Temporary Residence which should facilitate the procedure, according to unofficial sources, but it remains uncertain when the Law will be adopted and whether the public debate will be organized.

4.5 DISKRIMINERING

Ashkaliere og egyptere som ofte har begrensede serbisk språkkunnskaper, kan oppleve det som ekstra vanskelig å få tilgang til nødvendige dokumenter. Flertallet av de internt fordrevne RAE er imidlertid rom som ofte har serbisk-kunnskaper. Generelt er imidlertid alle disse gruppene uansett særlig sårbare og marginaliserte grupper i Serbia, og tilgangen til leiemarkedet er vanskelig for dem. Internt fordrevne fra disse befolkningsgruppene er ofte i en ekstra vanskelig økonomisk situasjon, noe som kan føre til at de kan få problemer med å reise til de delokaliserte registreringskontorene, og med å betale gebyrer (UNHCR/PRAXIS 2007).

5. STRAFF FOR MANGLENDE BOSTEDSREGISTRERING

Ifølge serbisk lov er manglende bostedsregistrering straffbart, men det synes ikke som dette straffeforbudet håndheves. I en e-post fra PRAXIS (april 2009) gis det følgende presisering:

According to the Serbian Law on Permanent and Temporary Residence, everyone in Serbia is obliged to have their residence registered with the Ministry of Interior. Refugees and IDPs in Serbia with refugee or IDP status, have temporary residence registered in Serbia.

If a person has failed to register his/her residence, according to the a/m Law, he or she can be punished by having to pay a fee up to 30.000 or 50.000 RSD²⁴, or can be sentenced with 15 days of prison.

Again we have no information that anyone has ever been convicted for this. The fact that we have not encountered such cases does not mean that they do not exist.

6. INGEN TVUNGEN RETUR TIL KOSOVO FRA SERBIA

Landinfo er ikke kjent med informasjon om at serbiske myndigheter nekter internt fordrevne fra Kosovo innreise i Serbia eller tvinger internt fordrevne fra Kosovo som oppholder seg i Serbia til å returnere til Kosovo. Slik informasjon gjenfinnes, så langt Landinfo er kjent med, ikke i rapporter om temaet. Informasjon om innreisenekt og tvungen retur har heller ikke fremkommet i møter Landinfo har hatt i

²⁴ Disse beløpene tilsvarer mellom ca 2 800 og 4 600 NOK pr. april 2009.

Serbia om situasjonen for internt fordrevne i Serbia. Landinfo er derimot kjent med at kosovoserbere etter retur til Serbia likevel reiser til Kosovo, der de har familie og bolig, og forsøker å etablere seg der på nytt.

PRAXIS gir følgende presisering (e-post april 2009):

Praxis never received information that IDPs from Kosovo are refused entry into Serbia from Kosovo, and that they were told by the Serbian Police to go back to Kosovo. Praxis also received no information about readmission returnees from Western Europe, who have been transported from the Airport in Belgrade to Bujanovac in order to return to Kosovo.

We have no knowledge that the Serbian authorities are forcing IDPs in Serbia to return to Kosovo, or that they are denying Kosovo Serbs entry into Serbia. However, please have in mind that there is a possibility of exceptional incidents which were never reported.

7. RETUR FRA TREDJELAND (ANDRE LAND)

Et stort antall av Serbias borgere forlot landet på 1990-tallet. Serbia har etter hvert undertegnet returavtaler med en rekke land, heriblant EU.

Flere observatører viser til at de fleste som returnerer kommer fra Tyskland og er rom. Ifølge International Organisation for Migration (IOM) sin statistikk var 65 % av de returnerte rom, og organisasjonen viser til at denne gruppen er særlig sårbar (IOM 2007).

Det finnes så langt Landinfo kjenner til ingen informasjon om hvor mange av de returnerte som opprinnelig er fra Kosovo.

Serbiske myndigheter viser til at de returnerte er i en vanskelig situasjon, og at de har spesielle behov. Integrasjon av denne gruppen er viktig for å forhindre fattigdom, ny migrasjon og fare for menneskehandel blant kvinner og barn.

Ved retur vil den returnerte kunne være i besittelse av et nødpass dersom vedkommende ikke har et gyldig serbisk pass. Dette midlertidige reisedokumentet vil være gyldig som ID-kort i 30 dager etter utstedelsen. Dokumentet kan anvendes i kontakt med myndighetene i forhold til helsetjenester og sosialhjelp.

Serbiske myndigheter viser til at de returnerte ofte trenger hjelp til å få utstedt de nødvendige dokumenter, da dokumenter er en forutsetning for tilgang til nødvendige rettigheter (Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia 2007).

Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia²⁵ har opprettet et eget kontor på flyplassen i Beograd. De returnerte som ønsker det, kan kontakte dette kontoret. De vil da få en egen brosjyre med

²⁵ Dette rådet er ansvarlig for de returnerte, mens Flyktningkommissæren og departementet for Kosovo er ansvarlige for de internt fordrevne.

informasjon om bl.a. anskaffelse av ID-kort, registrering av skoleelever, registrering på arbeidsmarkedet samt ulike telefonnumre, blant annet til de delokaliserte registreringskontorene. Rådet har også utarbeidet en brosjyre for offentlige ansatte om forhold knyttet til de returnerte. I tillegg er det utarbeidet et strategidokument i tilknytning til integrering av de returnerte: *Draft Strategy for Reintegration of Returnees under Readmission Agreements* (Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia 2007).

Implementeringen av programmet blir en stor utfordring med store antall returnerte. Minority Rights Center hevder at tilbudet på flyplassen ikke er godt nok og at det ikke eksisterer noe egentlig program for reintegrering av de returnerte. Det er store utfordringer knyttet til de returnerte. Mange barn møter ofte store språkproblemer, da de har vært lenge utenfor Serbia. Dokumentasjon på skolegang godtas bare om dokumentene er oversatt, og slik oversettelse kan være kostbart. Returnerte rom kan være uten nødvendige dokumenter, og enkelte kan være uten serbisk statsborgerskap. Dette kan innebære problemer med hensyn til nødvendig registrering. Organisasjonen har erfart at mange returnerte romer fra Vest-Europa bosetter seg sammen med andre romer i romerbosettinger. Mange slike bosetninger gir ingen lovlig adresse for registrering (Minority Rights Centre, intervju 2007).

Det foregår frivillig retur i samarbeid med IOM til Serbia. Både i tilknytning til frivillig retur og til tvangsretur har flere vesteuropeiske land etablert program/prosjekt for å støtte de tilbakevendte. Det er ulike program med bl.a. støtte til transport og reintegrering, rådgivning, yrkestrening og annen utdanning, samt helsesjekk. IOM trekker frem at koordinering er nødvendig for å lykkes med reintegrering av de returnerte (IOM 2007).

Svært få av de som hadde returnert fra andre land til Serbia, har kontaktet PRAXIS for assistanse (PRAXIS, intervju 2007).

8. MULIGHET FOR ASSISTANSE VED RETUR FRA NORGE

Norge og Serbia har ikke inngått noen returavtale. Ved en retur vil returnerte måtte søke om hjelp fra serbiske myndigheter på lik linje med andre borgere i Serbia. Returnerte vil i utgangspunktet ikke bli omfattet av de få støtteordningene som omfatter registrerte internt fordrevne i Serbia.

Dersom den returnerte ikke har penger til å dra til sitt bostedsområde, skal City Welfare Centre i Beograd i utgangspunktet skaffe gratis enveisbillett dit. Dette senteret har videre en rådgivningsfunksjon og opererer et suppekjøkken. Myndighetene viser videre til at senteret kan beslutte om det skal innvilges innkvartering på mottakssentre i en begrenset periode. Slikt tilbud om midlertidig innkvartering kan kun gis i perioden det midlertidige reisedokumentet er gyldig, vanligvis i 30 dager fra utstedelsesdatoen, og kun i ekstraordinære tilfeller i 90 dager (Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia 2007).

Planene om midlertidig innkvartering var imidlertid ikke implementert i 2008 bl.a. grunnet manglende finansiering (e-post fra internasjonal organisasjon, mai 2008).

PRAXIS (e-post august 2009) har imidlertid opplyst at det skal ha blitt etablert midlertidige tilfluktssteder (shelter), men organisasjonen er foreløpig ikke kjent med at noen skal ha blitt innkvartert der:

According to the Strategy for Reintegration of Returnees and Action Plan for Implementation of the Strategy, the Commissioner for Refugees organizes and coordinates primary admission for returnees. Primary admission of returnees takes place in the Readmission Office located at the Airport "Nikola Tesla". For returnees who need assistance related to accommodation in Serbia, centres for emergency shelter have been established. These centres are located in Obrenovac, Bela Palanka, Zajecar and Sabac. The returnees are accommodated in a centre for emergency shelter on the grounds of an instruction issued by the Commissariat for Returnees. Accommodation in these centres can last up to 14 days, exceptionally 30 days. Praxis has not come across a single returnee who had been accommodated in these centres, but the Commissariat for Refugees claims that a number of returnees are accommodated there.

Landinfo er kjent med at internt fordrevne som har vært i en vanskelig økonomisk situasjon, har flyttet til uoffisielle kollektivsentre etter å ha vært innkvartert på annen måte tidligere. Da disse sentrene er uoffisielle, er det igjen krav til at beboerne må være registrert som internt fordrevne eller i det hele tatt være internt fordrevne. Uoffisielle kollektivsentre er ofte etablert i bygninger uten noen formell tillatelse fra eieren. Landinfo kan ikke se bort fra at returnerte fra Vest-Europa kan være i en slik vanskelig situasjon at enkelte ser på uoffisielle kollektivsentre som en mulighet for innkvartering. Slik innkvartering gir ingen offisiell adresse som kan anvendes for bostedsregistrering og danne grunnlag for sikring av rettigheter til skole, helse m.v. Dette vil særlig kunne gjelde romer.

9. FRIVILLIG RETUR TIL KOSOVO AV INTERNT FORDREVNE

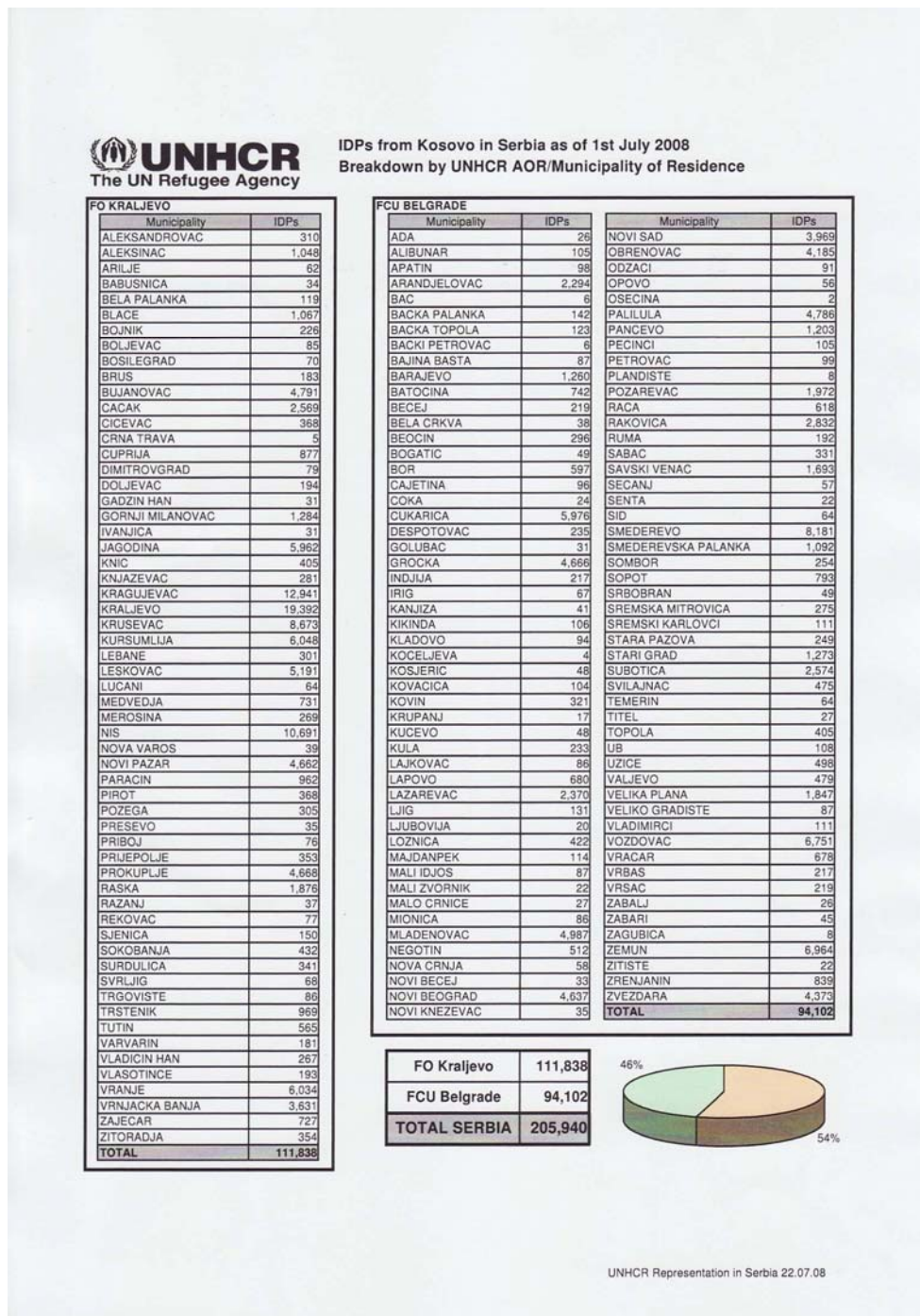
Ifølge UNHCRs statistikk fra april 2009 hadde det i løpet av perioden fra 2000 og frem til og med april 2009 returnert i alt 18 811 personer til områder i Kosovo hvor de utgjorde en minoritet. Dette gjelder 8 040 kosovoserbere, 2 563 romer, 4 927 ashkaliere og egyptere, 1 569 bosnjaker, 954 goranere og 758 kosovoalbanere (UNHCR Pristina, mai 2009).

Kosovoalbanske politikere har offentlig oppfordret til retur av minoriteter, og i økende grad er kommunale myndigheter engasjert i dette arbeidet. Likevel er det fortsatt motstand mot retur av internt fordrevne blant den kosovoalbanske lokalbefolkningen.

10. VEDLEGG

10.1 FORDELING AV INTERNT FORDREVNE I SERBIA

Kilde: UNHCR (<http://www.unhcr.org.yu/utills/File.aspx?id=326>)

10.2 MINORITETSRETURER TIL KOSOVO

Kilde: UNHCR (<http://www.unhcr.org.yu/utills/File.aspx?id=330>)

Minoriy return to Kosovo 2000 - June 2008

Year	Ethnicity												Total	%
	Serbs	%	Roma	%	Ashkalia/ Egyptian	%	Bosniak	%	Gorani	%	Albanians	%		
2000	1,826	95.8%	20	1.0%	0	0.0%	57	3.0%	3	0.2%	0	0.0%	1,906	10.5%
2001	679	46.7%	214	14.7%	533	36.7%	0	0.0%	0	0.0%	27	1.9%	1,453	8.0%
2002	966	35.1%	390	14.2%	882	32.0%	149	5.4%	73	2.7%	294	10.7%	2,754	15.1%
2003	1,550	40.8%	287	7.5%	1,182	31.1%	393	10.3%	145	3.8%	245	6.4%	3,802	20.9%
2004	818	33.1%	430	17.4%	593	24.0%	479	19.4%	141	5.7%	8	0.3%	2,469	13.5%
2005	740	34.8%	235	11.1%	727	34.2%	250	11.8%	125	5.9%	49	2.3%	2,126	11.7%
2006	615	36.8%	303	18.2%	466	27.9%	93	5.6%	139	8.3%	53	3.2%	1,669	9.2%
2007	577	32.1%	573	31.9%	312	17.3%	88	4.9%	234	13.0%	15	0.8%	1,799	9.9%
2008 (30. Jun)	56	22.0%	36	14.2%	97	38.2%	21	8.3%	32	12.6%	12	4.7%	254	1.4%
Total	7,827	42.9%	2,488	13.6%	4,792	26.3%	1,530	8.4%	892	4.9%	703	3.9%	18,232	100.0%

Source: UNHCR OCM Pristina

UNHCR Representation in Serbia 23.07.08

10.3 DELOKALISERTE REGISTRERINGSKONTOR

PRAXIS gir følgende informasjon på sin hjemmeside:

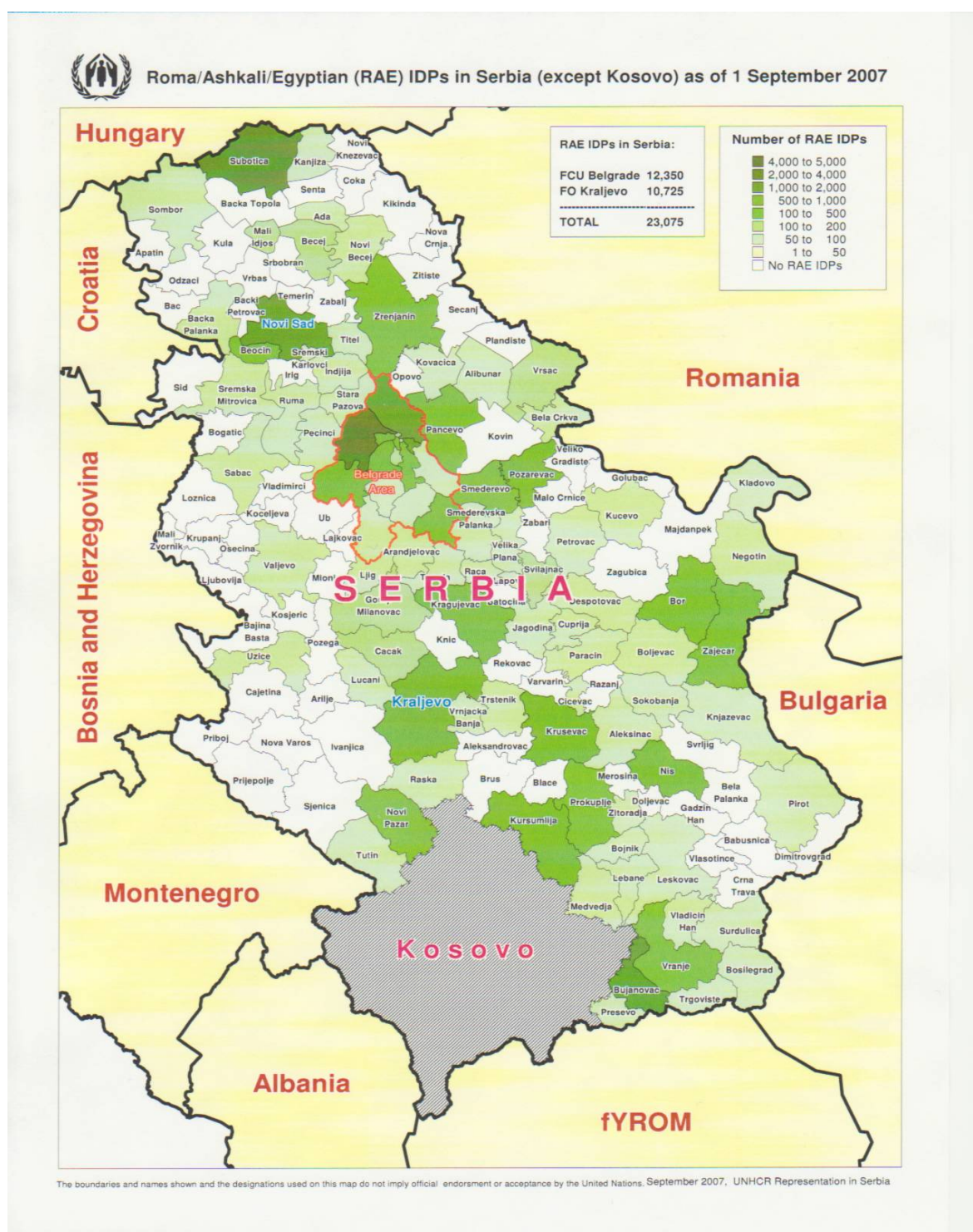
LIST OF REGISTRY BOOKS DISLOCATED FROM KOSOVO

In accordance with the Amendments to the Law on Registry Books (Official Gazette of Republic of Serbia, No. 57/2003), that came into effect on June 7, 2003, the registry books dislocated from the Autonomous Province of Kosovo and Metohija have been administered by the administrative organs of the following cities and municipalities:

- *The City of Nis (registry books dislocated from the municipalities: Pristina, Podujevo, Glogovac, Obilic, Lipljan and Kosovo Polje);*
- *The City of Kragujevac (registry books dislocated from the municipalities: Pec, Istok and Klina);*
- *The Municipality of Kraljevo (registry books dislocated from the municipalities: Kosovska Mitrovica, Srbica, Zubin Potok, Vucitrn, Zvecan and Leposavic);*
- *The Municipality of Krusevac (registry books dislocated from the municipalities: Prizren, Orahovac, Suva Reka i Gora);*
- *The Municipality of Jagodina (registry books dislocated from the municipalities: Djakovica and Decani);*
- *The Municipality of Vranje (registry books dislocated from the municipalities: Gnjilane, Vitina, Kosovska Kamenica i Novo Brdo);*
- *The Municipality of Leskovac (registry books dislocated from the municipalities: Urosevac, Kacanik, Stimlje i Strpce).*

10.4 FORDELING AV INTERNT FORDREVNE RAE I SERBIA

Kilde: UNHCR

10.5 IDP-REGISTRERINGSBEVIS

Kilde: Flyktningkommissærens rådgiver, møte 2. november 2007

Комесаријат за избеглице Републике Србије	
Легитимација расељеног лица	
Име, средње слово, презиме	
Датум, место, општина рођења	
Датум напуштања Косова и Метохије	Место и општина пребивалишта на Косову и Метохији
Датум регистрације	Општина боравака
ЈМБГ	Рег. број Општина Анкетар Лични број

Комесаријат за избеглице Републике Србије

На основу ове легитимације расељено лице са Косова и Метохије има сва права и обавезе, као грађанин Републике Србије, према важећим законским прописима.

Овлашћено лице

10.6 INTERNT FORDREVNES OPPRINNELIGE BOSTED I KOSOVO

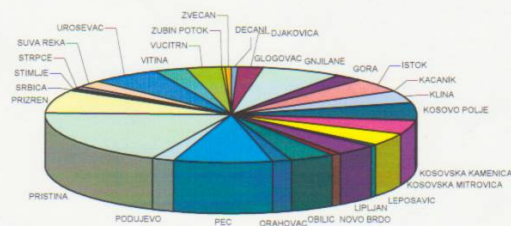
Kilde: UNHCR

IDPs in Serbia as at 1st December 2006 - Breakdown by Municipality of origin

Municipality of origin	Number of IDPs in Serbia	%
DECANI	890	0.4%
DJAKOVICA	4,815	2.3%
GLOGOVAC	152	0.1%
GNJILANE	14,446	7.0%
GORA	5,149	2.5%
ISTOK	9,380	4.5%
KACANIK	373	0.2%
KLINA	8,661	4.2%
KOSOVO POLJE	12,047	5.8%
KOSOVSKA KAMENICA	9,803	4.7%
KOSOVSKA MITROVICA	8,609	4.2%
LEPOSAVIC	1,152	0.6%
LIPLJAN	7,361	3.6%
NOVO BRDO	1,667	0.8%
OBILIC	8,042	3.9%
ORAOVAC	3,703	1.8%
PEC	17,687	8.5%
PODUJEVO	3,635	1.8%
PRISTINA	38,984	18.8%
PRIZREN	15,992	7.7%
SRBICA	853	0.4%
STIMLJE	998	0.5%
STRPCE	1,235	0.6%
SUVA REKA	4,548	2.2%
UROSEVAC	12,762	6.2%
VITINA	6,134	3.0%
VUCITRN	5,820	2.8%
ZUBIN POTOK	776	0.4%
ZVECAN	1,205	0.6%
TOTAL	206,879	100.0%

IDPs in Serbia by Municipality of Origin

UNHCR Representation
Serbia and Montenegro

11. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia (2007). *Information Bulletin for Returnees in the Process of Readmission*
Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen under Serbia / Sosiale og kulturelle forhold / Flyktninger og internt fordrevne.
- Agency for Human and Minority Rights of the Government of the Republic of Serbia (2007). *Information Manual for Returnees in the Process of Readmission*
Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen under Serbia / Sosiale og kulturelle forhold / Flyktninger og internt fordrevne.
- ESI, dvs. European Stability Initiative (2004, 7. juni). *The Lausanne Principle – Multiethnicity, Territory and the Future of Kosovo's Serbs*. Berlin: European Stability Initiative. Tilgjengelig fra http://www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_53.pdf [lastet ned 20. august 2009]
- Group 484 (2005). *Human Rights of refugees, internally displaced persons, returnees, asylum seekers and victims of trafficking in Serbia and Montenegro*. Belgrade: Group 484. Tilgjengelig fra http://www.grupa484.org.rs/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=62&Itemid=116 [lastet ned 20. august 2009]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2007, 6. desember). *Kosovo Countdown: A Blueprint for Transition*. Brussels: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=5201&l=1> [lastet ned 20. august 2009]
- IDCM (2005, 27. september). *Profile of Internal Displacement, Serbia and Montenegro. Compilation of the information available in the Global IDP Database of the Norwegian Refugee Council*. Geneve: Norwegian Refugee Council / Global IDP Project. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4051dda14.html> [lastet ned 20. august 2009]
- IDMC, dvs. International Displacement Monitoring Centre (2007, 10. desember). *Serbia: Final status for Kosovo – towards durable solutions for IDPs or new displacement risk?* Geneva: International Displacement Monitoring Centre. Tilgjengelig fra [http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/\(httpInfoFiles\)/4826BE4AE040C44AC12573AD00534FF7/\\$file/serbia%20overview%20dec07.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004BE3B1/(httpInfoFiles)/4826BE4AE040C44AC12573AD00534FF7/$file/serbia%20overview%20dec07.pdf) [lastet ned 20. august 2009]
- IOM (2007). *IOM Activities in Serbia and Montenegro*. Belgrade: IOM.
Rapporten kan gjøres tilgjengelig ved henvendelse til Landinfo.
- Landinfo (2006, mars). *Redegjørelse for tjenestereise til Serbia april 2005*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/160/1/160_1.pdf [lastet ned 20. august 2009]
Selve rapporten fra tjenestereisen (*Serbia – Internt fordrevne og helsevesenet*) er unntatt offentlighet og kun tilgjengelig i Landdatabasen, under Serbia / Landinfo publikasjoner / Reiserapport.

- Landinfo (2007, juli). *Redegjørelse for tjenestereise til Kosovo april 2007*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/602/1/602_1.pdf [lastet ned 20. august 2009]

Selve rapporten fra tjenestereisen (*Kosovo – Kosovoserberne i nord, ashkali-etnisitet, familievold / menneskehandel, psykisk helsevern*) er unntatt offentlighet og kun tilgjengelig i Landdatabasen, under Kosovo / Landinfo publikasjoner / Reiserapport.
- PRAXIS (u.å.). Belgrade: *Lower Fees for Registry Book Certificates*. Belgrade: PRAXIS. Tilgjengelig fra http://www.praxis.org.rs/index.php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=55 [lastet ned 20. august 2009]
- PRAXIS (2005. 18. oktober). *Announcement of Easier Access to Personal Documents for Internally Displaced Persons from Kosovo*. Belgrade: PRAXIS 2005. Tilgjengelig fra [http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/\(httpDocuments\)/4F4F950A4D086EDD802570B70059FAAA/\\$file/Praxis+PR+personal+documents+051018.pdf](http://www.internal-displacement.org/8025708F004CE90B/(httpDocuments)/4F4F950A4D086EDD802570B70059FAAA/$file/Praxis+PR+personal+documents+051018.pdf) [lastet ned 20. august 2009]
- PRAXIS (2009, mars). *Protection of Internally Displaced Persons in Anticipation of a Durable Solution*. Belgrade: PRAXIS 2009. Tilgjengelig fra http://www.praxis.org.rs/index.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=136&Itemid=66 [lastet ned 3. juli 2009]
- Statistical Office of Republic of Serbia (2002, 24. desember). *Final result of the Census 2002*. Belgrade: Statistical Office of Republic Serbia. Tilgjengelig fra <http://www.statserb.sr.gov.yu/zip/esn31.pdf> [lastet ned 20. august 2009]
- Statistical Office of Republic of Serbia (2009, april). *Unemployment Rate*. Belgrade: Statistical Office of Republic Serbia. Tilgjengelig fra <http://webzrzs.statserb.sr.gov.yu/axd/en/drugastrana.php?Sifra=0018&izbor=odel&tab=152> [lastet ned 20. august 2009]
- UNHCR, dvs. United Nation High Commissioner for Refugees (u.å.). *General Statistics Refugees and Internally Displaced Persons in Serbia*. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org.yu/index.aspx?cid=186> [lastet ned 20. august 2009]
- UNHCR (2004, august). *The Possibility of Applying the Internal Flight Alternative or Relocation Alternative within Serbia and Montenegro to Certain Persons Originating from Kosovo and Belonging to Ethnic Minorities There*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/41249b504.pdf> [lastet ned 20. august 2009]
- UNHCR/PRAXIS (2007, mars). *Analysis of the Situation of Internally Displaced Persons from Kosovo in Serbia. Law and Practice*. Geneva: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/4704bff72.pdf> [lastet ned 20. august 2009]
- UNHCR Pristina (2009 mai). *Statistical Overview*. Pristina.

Tilgjengelig fra Landdatabasen Kosovo/sosiale og kulturelle forhold
- US State Department (2009, 25. februar). *2008 Country Reports on Human Rights Practices – Serbia*. Washington DC: US State Department. Tilgjengelig

fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2008/eur/119103.htm> [lastet ned 20. august 2009]

- Utenriksdepartementet (2008a, 20. februar). *Norge vil anerkjenne Kosovo som selvstendig stat*. Oslo: UD. Tilgjengelig fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/Pressesenter/pressemeldinger/2008/kosovo3.html?id=501360> [lastet ned 20. august 2009]
- Utenriksdepartementet (2008b, 28. mars). *Norge anerkjenner Kosovo som selvstendig stat*. Oslo: UD. Tilgjengelig fra http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/Pressesenter/pressemeldinger/2008/norge_kosovo.html?id=505130 [lastet ned 20. august 2009]
- Utlendingsnemnda (UNE) (2009). *Årbok 2008*. Oslo: UNE.

Muntlig kilder:

- Humanitarian Law Centre, e-post 30. mai 2005
- Internasjonal organisasjon, e-post 12. mai. 2008
E-posten er unntatt offentlighet, jf Offentleglova § 20 første ledd b. E-posten er gjengitt i Landinfo respons av 13.mai 2008 *Hjelp til bolig ved retur* som gjenfinnes i Landdatabasen under Serbia / Landinfo publikasjoner / Landinfo respons.
- Minority Rights Centre, intervju i Serbia i 2005 og 2007
- PRAXIS, intervju i Serbia i 2005 og 2007
- PRAXIS, e-post 10. juni 2006
- PRAXIS, e-post 28. april 2009
- PRAXIS, e-post 13. august 2009
- UNHCR, nordisk møte i Stockholm, 30. september 2004